

Landbruget 1877.

Danmark.

De Skyer, der ifjor traf op over det danske Agerbrug, have ikke spredt sig i det nu forløbne Aar, — flere af dem ere endog blevne tykkere og mere uvejrstruende. Da Udtærskningen af Høsten 1876 blev sluttet hen paa Vinteren, viste Udbytten sig, navnlig i Sjælland og tildels paa Fyen, betydelig mindre end man havde formodet, og Indtægten af Kornsalget blev derfor saa ringe, som Ingen ved Aarstiftet ifjor blot tilnærmelsesvis ahnede. Og samtidig med at Underballancen paa dette Omraade klarere og klarere aabenbarede sig, bleve Forhaabningerne om Høstudbyttet af 1877 mere og mere trykkede; vel kom der en kortvarig gunstig Periode i Juli Maaned, men den da fremkaldte lysere Udsigt formørkedes hurtig, da den endelige Afslutning kom i et saa vaadt og ugunstigt Høstvejr, som vi ikke have havt i Mands Minde; Regn, Regn og atter Regn bragtes os saa at sige hver Dag; med ængstelig Spænding fulgtes Høstvejret fra Dag til Dag; man havde ligesom bestandig sin Finger paa Vejrligets Puls for dog at iagttage, om ikke Krisen havde naaet sit Højdepunkt og et Omflag med Bedring vilde indtræde, men som ved de langvarige Sygdomme blev det nærmest en Døvelse i Taalmodighed, og Bedringen indtraadte først, efter at megen Skade var skeet, og at navnlig baade Kjørnens og Halmens Godhed var bleven betydelig forringet. Og dog vilde man gjøre Høstvejret Uret, hvis man

vilde tillægge det hele Skylden for, at Aarsudbyttet ikke blev tilfredsstillende. Ogsaa den første Halvdel af Sommeren maa bære sin væsentlige Del af Skylden herfor; — i Maj Kulde, i Juni Tørke og efter en frugtbar Juli en drivvaad August, det er Sommerens Vejrkarakteristik i 1877. Virkningen heraf i det Enkelte have vi gjort Rede for i Agerdyrkningsberetningerne i forrige Bind og skulle her nøjes med at sige, at Høstudbyttet knap kan dække sig selv og slet ikke magter at bøde paa det foregaaende Aars Underfyd, og at det navnlig er Kornets daarlige Kvalitet, det ringe Udbytte af Baarsæd, især Vng, den tarvelige Græsning i Juni, det ringe Udbytte af Mejerierne i Maj og Juni og den for en stor Del ødelagte Kartoffelavl, der danne de mørkeste Pletter i Aarsudbyttet af Marken 1877.

Men om end disse to Omstændigheder: den flette Høst 1876 og den tarvelige Høst 1877 mest umiddelbart bære Skylden for det Tryk, der hviler paa Agerbruget, saa er der dog ogsaa andre Forhold, som medvirke til, at den gode Medbør, som Agerbruget i en Række af Aar har kunnet glæde sig ved, nu har vendt sig. Det følelige Tryk, der allerede i flere Aar har hvilet paa Handel og Omsætning, paa Industrien og Fabrikdriften, og som her har foranlediget saa megen Arbejdsstandsning og dermed følgende mindre Konsum af Landmandens Produkter, maa selvfølgelig ogsaa blive føleligt for Agerbruget, saa der dels bydes dette lavere Priser for dets Varer, dels stilles dette færre Kapitaler til Raadighed; og Agerbruget, der trænger til Penge for at kunne gennemføre de store Forbedringer, som den nyere Tid fører med sig, seer sig pludselig stillet over for en Vanstielighed med at skaffe sig Penge, som det ikke har kjendt i den foregaaende Række gode Aar, da Afgangen dertil maaste endog var for let, og selv naar i heldige Tilfælde de nødvendige Penge kunde faaes, har det i Regelen været mod en saa høj Forrentning, at den kun lidet harmonerer med den lave Rente, hvorpaa de fleste Agerbrug ere baserede og bør være baserede. Følelige Pengevanstieligheder, især i December Termin, have derfor væsentlig bidraget til at

gjøre Aaret 1877 til et trykkende Aar for den danske Landmand. Og endelig kommer nu hertil, at der for den allerede temmelig betydelige Fodning af Kvæg er truffet en meget mørk Sky op ved Udsigten til, at Afgangen til det engelske Marked, paa hvilket vor Fodning mere og mere beregnes, skal blive vanskeliggjort for os.

Efter disse almindelige Bemærkninger om Agerbrugets og Landmandens Vilkaar gennem Aaret 1877, skulle vi i Righed med de foregaaende Aar nærmere gjøre Rede for en Del af de Enkeltheder, der konstituere det danske Agerbrug.

Angaaende vor Udførsel af Korn, Husdyr og Husdyrprodukter henvise vi til den senere i dette Hefte givne udførligere Meddelelse. De enkelte der anførte Talstørrelser ere meget talende, tildels overrassende. At det kornrige Danmark, der plejer at udføre 2—3 Millioner Tønder Korn, iaar har maattet indføre henimod 1 Million Tønder mere, end det har udført, vil forhaabentlig blive et enestaaende Særhyn i dette Aarhundrede, thi vel bødes der noget derpaa ved at Udførselen af formalede Kornvarer har været en Del større end almindelig, men naar Hensyn tages dertil, har Landet dog maattet kjøbe over 100000 Tdr. Korn for at tilfredsstille sit eget Forbrug. Smidlertid er der 2 formildende Punkter i dette Billede, som ikke maa oversees, nemlig dels at der paa Grund af den høje Pris paa Fodersurrogater er blevet opfodret meget Korn, dels at Høsten iaar saa silde blev sluttet, at der kun forholdsvis blev udtærsket og udført et lille Kvantum Korn i September i Sammenligning med de nærmest foregaaende Aar, og da Landbrugsaaaret med Hensyn til Udførsel er regnet fra 1ste Oktbr. 1876 til 31te Septbr. 1877 bliver selvfølgelig Aarsubhyttet af den nævnte Grund stillet i et for ugunstigt Lys. Medens nemlig i Kvartalet Juli—Septembe Overtidsudførselen af Kornvarer har været for

1871 359,455 Tdr.

1872 640,535 —

1873 163,668 —

	1874	159,573 Tdr.
	1875	407,578 —
	1876	256,187 —
var den for	1877 . . ÷	349,178 —;

var Høsten bleven fuldendt til almindelig Tid, og Udtærstningen umiddelbart derefter fremmet paa den i de senere Aar sædvanlige Maade, vilde Aarsudførselen ikke have givet et saa overordentlig ringe Resultat.

Da nu ikke blot Udførselskvantummet har været saa ringe, men ogsaa Priiserne paa Kornvarerne have været noget lavere end i de nærmest foregaaende Aar, saa medfører dette, at Indtægten stiller sig saa meget ringere, saa at Landets Indtægt for uformalet og formalet Korn er bleven 31 à 32 Millioner mindre end Gjennemsnittet af de foregaaende 5 Aar; det var nemlig

1871—72	55,3 Mil. Kr.
1872—73	39,2 —
1873—74	30,9 —
1874—75	25,6 —
1875—76	37,7 —
1876—77	6,2 —.

For Husdyrenes og Husdyrprodukternes Vedkommende stiller Forholdet sig derimod bedre, og naar blot de ligefremme Tilstørrelser for Udførselsmængderne og Indtægten deraf sammenlignes med de foregaaende Aar, maa Aaret kaldes normalt. Indtægten heraf var nemlig

1871—72	48,5 Mil. Kr.
1872—73	56,7 —
1873—74	77,8 —
1874—75	78,1 —
1875—76	73,0 —
1876—77	70,6 —

Indtægten i det nu sluttede Aar var altsaa næsten 4 Millioner større end Gjennemsnittet af de foregaaende 5 Aar; men naar

man seer nøjere til, stiller heller ikke dette sig saa heldig, thi det er umiskjendeligt, at Husdyrenes Underhold i Aaret 1877 har været mere end almindelig kostbart; — det knappe Foder ifjor Vinter krævede meget Kraftfoder, Sommergræsningen var til sine Tider højst tarvelig, Mælkforbruget til 1 Pd. Smør i flere Perioder meget stort. Ogsaa i disse Retninger give de statistiske Meddelelser flere oplysende Data, baade hvad Forbruget af Kraftfoder og Udbyttet af Mejerierne angaaer. Bortseet nemlig fra det store Kornforbrug til vore Kreaturer, og bortseet fra at en betydelig Del af de indførte 500,000 Tdr. Mais er forbrugt paa samme Maade, viser nemlig Forbruget af Oliefager, Palmenødfager og Klid sig meget stort. Der er saaledes indført over 36 Millioner Pd. Oliefager, medens Gjennemsnittet af de forrige 5 Aar kun var 14 Millioner, og af Palmenødfjærner er der indført 6,8 Mill. Pd., medens det tidligere Gjennemsnit kun er 3,9 Mill. Tillige er der iaar indført det meget store Kvantum af 70 Mill. Pd. Klid, samtidig med at der fra Indlandets Møller er hentet et større Kvantum end tidligere, efterfom Mængden af udført formalet Korn er naaet op til c. 14,4 Mill. Pd. imod 10,5 Mill. som Gjennemsnit af de foregaaende 5 Aar. — At Besætningernes Fodring altsaa har kostet den danske Landmand store Summer i det forløbne Aar, vil være indlysende af Ovenstaaende. Derved er vel naaet, at vor Indtægt af Kvæg- og Svinefalg er bleven større end i noget tidligere Aar, men paa den anden Side har Mejeridriften, som dog baade til Mælkfædgets Fodring og til Driftsudgifter utvivlsomt mindst har kostet ligesaa meget som tidligere, givet over 6 Mill. Kroner mindre Indtægt end det nærmest foregaaende Aar og næsten 2 Mill. mindre end Gjennemsnittet af de forrige 5 Aar.

Samle vi Værdien af vor Overskudsudførsel i Landbrugsaaaret 1876—77, da viser sig Følgende:

Hvede har givet en Indtægt af ÷	4,260,000 Kr.
Rug — — ÷	6,784,000 —
Bjg — — +	7,397,000 —
Havre — — ÷	1,188,000 —
Erter, Bikker og Bønner ÷	60,000 —
Boghvede — — ÷	297,000 —
Mais — — ÷	5,915,000 —
Formalet Korn — — +	17,311,000 —

Salt Korn . . . ————— 6,204,000 Kr.

Heste have givet en Indtægt af	4,187,000 Kr.
Hornkvæg og Kalve —	20,198,000 —
Faar — —	1,434,000 —
Svin — —	16,104,000 —
Flæst — —	4,041,000 —
Rjød — —	542,000 —
Smør — —	22,074,000 —
Uld — —	2,021,000 —

Salt Husdyr og Husdyr-
produkter ————— 70,601,000 Kr.

Dette giver tilsammen en Indtægt af 76,8 Mill. Kr., eller 27,6 Mill. mindre end Gjennemsnittet af de foregaaende 5 Aar, i hvilke der i

1871—72	havdes en Indtægt af	103,9 Mill. Kr.
1872—73	— —	95,9 —
1873—74	— —	108,8 —
1874—75	— —	103,8 —
1875—76	— —	110,7 —.

Dg det nytter kun lidet, at vi søge Trøst ved at bemærke, at lige op til 1870 naaede Indtægten intet Aar op til 70 Mill. Kr., saa at de sidste 5 Aar i Treferne kun bragte Landet 61 Mill. i Gjennemsnit aarlig, altsaa henimod 16 Mill. Kr. mindre end det nu forløbne Aar, thi Agerbruget koster nu de

danste Landmænd langt over 16 Mill. Kr. mere end den Gang, saa at den Aarsindtægt, vi endnu for 10 Aar siden kunde glæde os ved som en usædvanlig høj og meget fordelagtig, den maa nu gives Plads blandt de helt flette.

At disse økonomiske Vilkaar maatte blive følelige paa mange Omraader, er indlysende, men dette kan ikke paa Forbaand siges altid at være absolut uheldigt, thi de hazarderende Tendentser, der især havde taget Opsving efter den fransktyiske Krig, og som ogsaa paa flere Maader havde givet sig tilkjende herhjemme og for en Del bære Skylden for den nærværende økonomiske Krise, havde ogsaa begyndt at trænge sig ind i Landbruget, der mindre end nogen anden Bedrift taaler at være Gjenstand for den Art Spekulationer. De mindre gode Aar gjøre derfor deres Nytte, de styrke den ædruelige og økonomiske Aand, som bør være den raadende i Agerbruget, de stærke den opildnede Bindsyge og den uforvarselige „Leven over Evne“, og de lære os, at vi have jaget efter en Illusion, naar vi have troet, at Rigdom og Lykke følges ad, ligesom ogsaa at det er en Illusion, at et kostbart Agerbrug er det samme som et fremadskridende Agerbrug. Først naar de fortsættes saa vedholdende eller saa stærkt, at de lamme Støttestrukturerne i vort Agerbrug: et godt Kreaturhold, rigelig og økonomisk Gødningsspredning, omhyggelig Jordbehandling, at de ogsaa for den dygtige Mand slaaer Indtægterne saa stærkt ned, at Kapitalerne vende sig fra Agerbruget, saa bliver der Fare, og saa kan Krisen siges at være almentruende. Men saaledes er det ikke nu; tværtimod flere Ting tyde hen paa, at Kapitalerne, naar de atter vove sig frem, snarere ville gaa i Agerbrugets solide end i Industriens usikre Tjeneste; og af de ovennævnte Støttestrukturer er intet i nogen kjendelig Grad bleven forsvundet i det forløbne Aar; selv Folk, der paa følelige Maader have maattet indstrænke sig, have opbudt prisværdige Bestræbelser, for at deres Besætninger og Jord ikke skulde lide under Trykket; og dette er det glædeligste Resultat, Aaret 1877 har bragt, thi det viser, at naar man nu tilstræber

Jordbunds Kraftens Bevarelse gjennem Husdyrholdet, er dette ikke et Stikord eller en Modesag, som i de senere Aar har bredt sig ud blandt Landmændene, men det er en saa bestemt tilegnet Opfattelse, at den kan trænges uden at roffes.

Fremskridtene paa Mejeri- og Husdyr-Omraadet have derfor ikke lidt nogen Standsning i det forløbne Aar. Hvad det første angaaer, er det vedblivende de uafgjorte, men sammenhørende Spørgsmaal: „født“ eller „surt“, — „Exportost“ eller „almindelig Ost“, — „delt“ eller „enkelt“ Skumning og „Is“, „Band“ eller „Bøtter“, der staa paa Dagsordenen, og til hvis Besparelse der ydes et rigt og fyldigt Materiale dels ad det direkte Forsøgs Vej, dels ad Beretningernes Vej og dels ad Udstillingernes. Af Forsøg skulle vi særlig fremhæve Docent Fjords med saa stor Omgivelse, Omfiigt og Nøjagtighed fortsatte Forsøg paa Ismejeriets Omraade, hvorom forrige Bind har bragt udførlige Meddelelser. Af vægtige Beretninger, der ere fremkomne i 1877, skulle vi foruden de i Tidsskriftet meddelte og af Forpagter Winkel sammenarbejdede Mejeriberetninger nævne den af Inspektør Buus afgivne „Beretning om Bedømmelsen af præmieafsendende Is- og Bandmejerier paa mindre Gaarde i Jylland med under 30 Køer“, fremkaldt ved de af Fællesforeningen af jydsk Landboforeninger 1875 udsatte Præmier for de bedst drevne mindre jydsk Mælkerier, der havde indført Aftøling af Mælken ved Is eller Band, en Beretning, der fortjener Landmændenes, særlig de mindre Jordbrugeres, fulde Opmærksomhed, og som af Fællesforeningen er uddelt i et meget stort Antal Exemplarer, foruden at der er sørget for, at den kan faaes gennem Boghandelen. Og af Udstillinger skal foruden de sædvanlige Smørudstillinger nævnes den internationale Mælkeriudstilling i Hamburg fra 28de Februar til 4de Marts, hvori Danmark vel ikke tog livlig Del, men dog ret godt hævdede sit gode Omdømme, og den 3die Udstilling af Exportost, som den 14de December afholdtes paa Landbohøjskolen, og hvori den rigeligere Deltagelse og de smukke Produkter vidnede om den forsøgede

Opmærksomhed, der stænkes denne Sag. — Af andre Punkter, Mejeridriften vedrørende, skal nævnes, at den i flere Aar tilstræbte og ogsaa her i Landet forsøgte Centrifugeren af Mælken, for paa denne Maade at stille Mælken fra Fløden, i Aaret 1877 er naaet frem til virkelig praktisk Anvendelse, idet den, efter i Sommerens Begyndelse at have været forsøgt, i Slutningen af Aaret blev lagt til Grund for Fællesmælkeriet i Kiel, og der trods sine Mangler tildrog sig saaledes Opmærksomheden, at flere andre Mejerier i Slesvig og Holsten ere gaaede over til dette System, medens den endnu ikke har holdt sit Indtog her i Landet, hvor den naturligvis har tiltrukket sig vore ledende Mejerimænds Opmærksomhed og ventelig i den nærmeste Fremtid vil blive underkastet de yderligere Forsøg og Undersøgelser, som den endnu trænger til, inden den absolut kan anbefales, om man end allerede har en Formodning om, at det bliver den Behandlingsmaade af Mælken, som senere i Tiden vil komme til at danne Grundlaget for Mejeridriften. Den i Kiel benyttede Centrifuge er konstrueret af Lehfeldt i Tyskland. — Den Mangel paa tilbørlig Omhu ved Forsendelsen af Mejeriprodukter, som oftere har været berørt, har endelig i det forløbne Aar ført til et praktisk Skridt ved en Henvendelse til Landets Jernbane- og Dampskibsselskaber, hvortil Initiativet toges af de i Sommer forsamlede Delegerede fra Landboforeningerne.

Det andet store Omraade, som har beskæftiget Landmændene meget i 1877, er Husdyravlen og Husdyrbruget. I den første Retning ere de ifjor paabegyndte Bestræbelser for Dannelsen af Stamtavler fortsatte, og ved de jndste Landboforeningers Fællesstue i Randers stete de første Indtegninger i den af Fællesforeningen dannede offentlige Stambog. Men særlig har Fedningen og den for Fedningen saa vigtige uhindrede Affætning til Storbritanien lagt Beslag paa Opmærksomheden, idet det stærke Røre, som fremkaldtes blandt de engelske Landmænd ved Kvægpestens gjentagne Opræden i Storbritanien i Begyndelsen af Aaret,

førte med sig, at der dør nedfattes en Parlamentskommission, som baade ifølge sin Sammensætning og ifølge Forhandlingerne i Parlamentet og i Landboforeningerne maatte opfattes som en Trudsel mod vor og det øvrige Udlands uhindrede Indførsel af Kvæg i England. Paa det fgl. Landhusholdningsfællesskabs Foranledning iværksattes derfor forskellige Skridt for at modarbejde denne truende Fare, som, hvis den ikke afvendes, vil blive overordentlig mislig for det danske Landbrug i dets Helhed, om end først og fremmest for det store Tal af Jordbrugere, der have baseret hele deres Bedrift paa Fodning for det engelske Marked. Da efterstaaende Beretning om Landhusholdningsfællesskabets Generalforsamling giver Oplysning om Gangen i de i denne Anledning førte Forhandlinger, skulle vi her nøjes med at henvise dertil og blot notere, at Sagen endnu henstaaer uafgjort, men at der desværre næppe tør spaaes den noget fuldt tilfredsstillende Udfald, om det end skulde synes umuligt, at England helt vil kunne undlade at tage Hensyn til Danmarks berettigede Krav paa dette Omraade. — Den amerikanske Kjødeexport har taget et stærkt forøget Opsving i det forløbne Aar, men det henstaaer vedblivende uklaret, om den i Længden kan gennemføres saaledes, at den i nogen kjendelig Grad vil trykke Kjødpriserne i England; — med Undtagelse af en enkelt Tid i Foraaret har det ikke hidtil været Tilfældet. — Det 4de Fjedeskue for Østifterne afholdtes paa Foranstaltning af Kjøbenhavns Amts Landboforening den 8—10de Maj, men Deltagelsen heri var noget mindre end i de nærmest foregaaende, rimeligvis hidrørende fra, at Udstillerne selv ere blevne skarperne Kritikere og derfor bedre end ved de første Udstillinger vide at tilbageholde, hvad der ikke bør møde.

Paa Redskabsomraadet skal blot noteres, at Aaret har været meget stille og forretningssløst, dels begrundet i den rigelige Arbejdskraft, dels i de trykkede Pengeforhold, og unægteligt er det vel ogsaa, at denne Konto er en af dem, der bedst taaler Indskrænkning i en vanskelig Pengetid. Der

er ingen offentlige Redskabsprøver blevet afholdt, men i September udsendtes Indbydelse til en af Komiteen for den 14de Landmandsforsamling ordnet Arbejdsprøve med Hestegange, Tærste-, Korne-, Raste-, Kense- og Sortermaskiner, der skal begynde i Svendborg forstkommende 6te Maj.

Ogsaa paa Gjødningsmarkedet har der været mere stille end i de nærmest foregaaende Aar, og den jydste Gjødningsforening, en af de største Forbrugere, har for første Gang i de 8 Aar, den har bestaaet, havt en Tilbagegang og fordelt over 900,000 Pd. Gjødning mindre end det foregaaende Aar.

Af større Udtørningsforetagender, hvoraf saa mange iværkfattes for nogle Aar siden, har det forløbne Aar ikke seet noget nyt fremstaa; — de tidligere iværkfattes i Regelen med en saadan Vetsindighed, at flere af dem allerede ere gaaede til Grunde, medens andre henflæbe et kummerligt Liv, højlig trykkede af de altfor store Anlægsomkostninger; — Pengepekulanterne have derfor i Regelen gjort daarligere Affærer paa dette Omraade og synes nu heldigvis at have opgivet denne Spekulation, som ved den Maade, hvorpaa den er bleven drevet, har forvoldt Landet et stort Tab af ligefrem bortødslede Kapitaler. Paa de bedste af disse Foretagender udføres der i disse Aar Tilskultiveringsarbejder, gennem hvilke der vil indsamles en solid Erfaring til en forstandigere og ædrueligere Tørklægning af de endnu disponible Havvige og Indsøer.

Landets Jernbanenæt er i det forløbne Aar forøget ved Aabningen af Silkeborg-Herningbanen og Aarhus-Ryom-banen, og af Regjeringen er der forelagt Rigsdagen et omfattende Forslag om Anlægget af en stor Mængde mindre Baner, hvorved først Landets Stambanenæt vil faa sin fulde Betydning.

Den 15de og 16de Juni afholdt 91 Delegerede fra 56 Landboforeninger et Møde paa Landbohøjskolen for at vælge Præsident, Komite og Dommere for den 14de danske Landmandsforsamling og bestemme Tid og Sted for

den 15de. Den forberedende Komite, hvortil foruden Præsidenten, Lehnsgreve Holstein=Holsteinborg, og Vicepræsidenten, Lehnsharoon Suel=Brockdorff, valgtes Amtmand, Greve Brockenhuus=Schack, Auditor Schrum og Baron Schaffalitzky de Muckadell, supplerede sig ved senere Møder, valgte Forstander J. E. la Cour til Forsamlingens Sekretær og vedtog ved et Møde i November den gennemdrøftede Virksomhedsplan, saa at denne allerede kunde udsendes inden Aarets Udløb. Saavel fra Autoriteternes som Privates Side er der viist Komiteen megen Smødekønnen, og da Virksomhedsplanen foruden de tidligere Foranstaltninger tilsigter Iværksættelsen af flere nye, vil Landmandsmødet, der er bestemt at skulle afholdes førstkommande 2den—6te Juli, utvivlsomt kunne vente et talrigt Besøg, efter som det, foruden at drage Folk til sig ved sine omfattende Udstillinger, tillige vil drage Mange paa Grund af Svendborg=egnens bekjendte Naturskønhed.

Spørgsmaalet om Ansættelse af Vandrelærere eller Landbrugskonsulenter er blevet rejst af Professor Prosch, og efter at Landhusholdningssekskabet har udtalt sig udførlig om Sagen, har det ifølge Indenrigsministeriets Opfordring rettet Landbosforeningernes Opmærksomhed derpaa.

Angaaende de af det kgl. Landhusholdningssekskab i det forløbne Aar iværksatte Foranstaltninger kunne vi henvise til efterstaaende Redegjørelse, der meddeltes ved Selskabets Generalforsamling, og skulle her nøjes med at fremhæve, at Selskabet den 14de April indbød til et Møde af Landmand, Kvægfedere og Exportører i Aarhus for at drøfte, hvad der kunde gøres ligeoverfor de engelske Bestræbelser efter at hindre Indførselen af levende Kvæg i Storbritanien, — at Selskabet har gjort flere Indstillinger til Indenrigsministeriet om at skærpe det veterinære Tilsyn her i Landet, — at Selskabet ved at vælge Agerbrugsrepræsentanter i Komiteen for Danmarks Deltagelse i Pariserudstillingen har foranlediget, at det danske Agerbrugs Materiel, Hjælpemidler og

Produkter ville blive passende repræsenterede paa denne Verdensudstilling, — at Inspektør Feilberg ifølge Selskabets Opfordring iaar har berejst det nordlige Island, ligesom han ifjor berejste det sydlige, for at kunne afgive Betænkning om passende Foranstaltninger til muligvis at fremhjælpe det forsømte islandske Jordbrug, — samt at Selskabet, da Koloradobillen i Sommer for første Gang optraadte i Tyssland, medens man hidtil havde troet, at den ikke kunde føres over Atlanterhavet, opfordrede Ministeriet til at træffe forebyggende Foranstaltninger mod dens Udbredelse, hvis den skulde optræde her i Landet.

Det danske Hedeselskab, der i det forløbne Aar har fortsat sin omfangsrige og betydningsfulde Virksomhed, har iaar samtidig med en almindelig Nedegjørelse om, hvad der er udrettet i de 11 Aar, Selskabet har virket, rettet en alvorlig Opfordring til det danske Folk om yderligere at støtte det til Gjennemførelsen af den endnu tilbageværende store Opgave, Hedernes Tilkultivering, ved en talrig Indtrædelse i Selskabet, der mindst kræver et Bidrag af 4 Kr. aarlig eller 100 Kr. en Gang for alle, men hvorfor da Medlemmerne modtage de Bøger, Selskabet fra Tid til anden udgiver, om end Understøttelsen af et almennyttigt Foretagende maa være den egentlige Drivfjeder til Indtrædelse i Selskabet.

Arbejdskraften har været rigelig tilstede i det forløbne Aar, og om end hele Tidsaanden desværre fører bort fra en Tilbagevenden af det gode gamle patriarkalske Forhold, saa er det dog umiskjendeligt, at Fordragelighed og Stadighed i Tjendeforholdene ere større end for et Par Aar siden, men om dette udspringer af en mere stærket Samvittighedsfuldhed og Trofasthed ligeoverfor indgangne Forpligtelser eller af Engstelse for at miste Arbejdet i disse vanskelige Tider, maa foreløbig henstaa uafgjort; — der hviler et Tryk paa Arbejderne ikke mindre end paa Arbejdsgiverne, men det er disse sidstes Opgave som de ledende Personligheder ved en fast, men

human Behandling at fremvæle og styrke den solidariske Følelse, som bør knytte alle Agerbrugets Arbejdere, Husbonden saavel som Tyendet, sammen, og som er dobbelt nødvendig, hvis vi vedblivende i de nærmeste Aar skulle arbejde under vanskelige Tidens Tryk, — thi da vil det vise sig, at splidagtige Huse først og fremmest staa for Fald.

J. C. la Cour.

Norge.

Vinteren 1876—77 var ualmindelig haard og langvarig. Stærk Kulde og svære Snefald lagde Hindringer i Vejen for alle udendørs Arbejder og medvirkede til, at den ringe Fodermængde, som man havde avlet i 1876, blev endnu mere utilstrækkelig. I mange Egne var man nødt til i Vinterens Løb at indskrænke sine Besætninger ganske betydelig og samtidig at ty til Fodermidler, saasom Bark, Bær, Lyng o. lign., hvis Foderværdi ikke staaer i rimeligt Forhold til de med Indsamlingen forbundne Omkostninger. Da Baaren indtraadte meget senere end sædvanligt, kom endogjaa mangen forsynlig Landmand, der under almindelige Omstændigheder vilde have haft fuldt tilstrækkeligt Foderforraad, i Knibe, og Kreaturerne's Fodertilstand var for det hele Lands Bedkommende gennemgaaende slet. Man maa gaa meget langt tilbage i Tiden, før man finder en saa almindelig Fodermangel som i 1877. Bærst stillede vare maasse enkelte Distrikter i det Vestensjeldste, hvor Faareavl drives i større Maalestof. Det er sædvanligt, at Faarene dør søge sin Næring ude den allerstørste Del af Aaret, men i den forløbne Vaar dækkede Sneen endnu maanedsvis Marken efter Indtrædelsen af den sædvanlige Græsningsstid.

Vaarbejtning paa Enge, som senere skal slaaes, er i den senere Tid mere og mere ophørt, men i Baaren var mange

Landmand, som aldrig før have benyttet sig af dette Middel, nødte til at ty hertil. Vaaren kom nemlig ikke alene sent, men den var ogsaa kold og ugunstig, saa at Planteværten udviklede sig særdeles langsomt paa de dyrkede Enge og endnu mere paa de egentlige Græsgange. Ved St. Hans-tider indtraadte der imidlertid et Omflag i Vejret, Regn og Varme bragte Græsset til at udvikle sig med en forbausende Hurtighed, og Hø høsten gav langt større Udbytte, end man tidligere kunde vovet at haabe. Den forsinkedes og besværliggjordes dog særdeles af vedvarende regnfuldt Vejr, saa at Slaatten paa mange Steder i det Søndenjeldske ikke blev fuldført før langt ud i September, efterat Græsset for længe siden var gaaet i Frø, og meget Hø blev stærkt bedærvet under Indbjergningen.

Medens saaledes Mængden af Hø iaar blev tilfredsstillende overalt, hvor man ikke havde vaarbejttet, blev Kvaliteten derimod mindre god. En Undtagelse herfra danner imidlertid det Throndhjemske, hvor Redbøren hele Sommeren igjennem var liden, og hvor derfor ogsaa Hø mængden var mindre, medens Kvaliteten blev særdeles god.

Paa Grund af de store Snemasser, som Vinteren havde bragt, og som tildels faldt paa ufrosnen Mark, stod Vintersæden paa de fleste Steder meget slet ved Vaarens Begyndelse. Den kolde og tørre For sommer var lidet gunstig for dens Udvikling, og den gav derfor ogsaa gjennemgaaende en særdeles ringe Afkastning paa af Halm og Rjærne. Man havde vistnok i Regelen faaet et bedre Udbytte ved at opløse Rugmarkerne og tilsaa dem med Baarsæd, men Tiden til Udførelsen af Baararbejderne var saa knapt tilmaalt, at man blot paa de færreste Steder havde Anledning hertil.

Baarsæden kom sent i Jorden og havde i Begyndelsen mindre gunstige Betingelser for sin Udvikling. Det varme og fugtige Vejr, som indtraadte ved Midsommertid, frembragte imidlertid en forbausende Forandring, og i August stode Agrene meget frodig, men de vare langt tilbage hvad Moden-

heden angik. Det var med spændt Forventning, at Landmanden imødesaa de kommende Uger, der kunde sikre ham en rig Kornavl eller ganske tilintetgjøre hans Forhaabninger. Desværre viste det sig snart, at Aaret vilde blive rigt paa Skuffelser. Koldt, regnfuldt Vejr forsinkede overalt Modningen i overordentlig høj Grad; Frostnatterne ødelagde Afgrøden ganske i mange højtliggende Egne, og saagodtsom intetsteds naaede Kornet fuld Udvikling. Den i og for sig daarligere Afgrøde forringedes yderligere ved stadig Regn under Indhøstningen, og paa ikke saa Steder tilendebragtes denne først i Slutningen af Oktober og Begyndelsen af November. Det viser sig desværre ved Tærskningen, saaledes som saa ofte er Tilfældet i kolde og fugtige Aar, at Udbyttet er endnu tarveligere, end man havde ventet. Paa godt Sædekorn vil der vistnok mangesteds være Mangel til Vaaren, og man har Grund til at frygte for, at denne Omstændighed ikke vil være uden Indflydelse paa indeværende Aars Afgrøde.

Af Halm er der avlet meget, og da ligeledes Høsmængden var ganske tilfredsstillende, er der vistnok fuldkommen tilstrækkeligt Foderforraad for indeværende Vinter, saa meget mere som Antallet af Kreaturer maa antages at være adskilligt under det normale paa Grund af de stærke Indstrænkninger i Kreaturholdet foregaaende Aar. Foderets Kvalitet er derimod mangesteds særdeles simpel, idet Høet dels blev daarlig indhøstet, dels flaaet for sent, medens Halmen i Regelen stod længe ude i Regn og vel ogsaa har lidt noget overalt, hvor Frostens var stærk. Noget Bidrag til en kraftigere Fodring faaer man vel iaar derved, at den største Del af det avlede Korn ikke er stiftet til Mennekesføde og maa anvendes til Kreaturerne i videre Udstrækning end sædvanligt.

Kartoflerne havde omtrent samme Skjæbne som Vaarsæden. En Tid af Sommeren lovede de et godt Udbytte, idet Toppen var særdeles godt udviklet, men de bleve ikke modne og vare smaa og gjennemgaaende af daarlig Kvalitet,

ligesom Sygdom manglestedes har viist sig. Turnips og andre Rodfrugter have kun givet ringe Udbytte.

Udbyttet af Kreaturerne i Sommerens Løb har vistnok været usædvanlig lidet som en Følge baade af det indskrænkede Kreaturhold, af foregaaende Vinters knappe Fodring, og af de ugunstige Vejrforhold under Forommeren.

I det Hele har Aaret saaledes bragt den norste Landmand lidet Udbytte og maa karakteriseres som en Del under et Middelaar. 1876 var ogsaa et daarligt Aar, og det er en Selvfølge, at disse ugunstige Aar have udøvet en mindre heldig Indflydelse, men det synes dog, som om Landmanden endnu klarer sig forholdsvis godt. Ejendomspriserne ere ikke gaaede væsentlig ned, og Interessesen for Forbedringer af alle Slags synes at være i glædelig Fremvæxt, om end Evnen til at udføre dem manglestedes kan være liden. Et glædeligt Bevis herfor kan man se i den livlige Tilslutning, som en i det forløbne Aar af Selskabet for Norges Vel stiftet „Forening til Diskussion af Landbruget vedrørende Anliggender“ har vundet, ligesom offentlige Foranstaltninger til Landbrugets Fremme fra Statens og Kommunernes Side vinde jævnt stigende Tilslutning.

Det almindelige Landbrugsmøde, som i Høst afholdtes i Christiania, gav en god Forestilling om Husdyravlens Standpunkt, medens den Udstilling af Landbrugsprodukter, som var knyttet til Mødet, var altfor stærkt paavirket af det ugunstige Aar. Mødet havde samlet en talrig Skare af Landmænd fra de forskjelligste Egne af Landet, medens der desværre havde indfundet sig meget faa Gæster fra Nabolandene.

W.